

לא חשוב מי מנצח בקרב בין הורים ילדיהם. התוצאה

סיים מתקלקלים

בניירורק גדלו שתי אחיות, ש' התייתמו בגיל צעיר. האחות הב' כורה גידלה את הצעירה, ובין השתיים התפתחה מערכת יחסים קרובה מאוד. הסיים עברה הבכורה לגור בלוס-אנג'לס, בקצה השני של ארצות הברית. הצעירה נשארה בניירורק.

שתי האחיות, שאהבו מאוד זו את זו ושהתגעגעו מאוד זו לזו, אירגנו ביניהן פגישה טלפונית קבועה, אחת לשבוע. באותה השעה היו מתפנות השתיים מכל עיסוקיהן ומספרות אחת לאחת מה עבר עליהן במשך השבוע שחלף. הכל היה אידיאלי, אילו לא התה נפתחת כל שיחת טלפון בניקורת חריי פה של האחיות הבכורה על הצעירה, שאינה אוכלת כמו שצריך, שאינה יר צאת די הצורך, שאינה יודעת כיצד לארגן את חייה, שהיא צריכה לנהוג אחרת.

הצעירה, שהיתה בטיפול פסיכולוגי, סיפרה שזו קשה לה, שכל שיחת טלפון כזאת מתחילה ונגמרת במועקה, שחבל לה על היחסים עם אחותה, שהיא מאוד מעוניינת לשפר את היחסים.

הפסיכולוג הציע לה שלקראת שיר חתימתן הבאה עם אחותה תכין לעצמה רשימה, ובה כל הרברים שלא הספיקה לעשות באותו השבוע וכל הרברים שבהם נהגה, "לא בסדר", ושכמקום לשבת ולהאזין לביקורת של אחותה, תתחיל היא את השיחה ותגיד: "את יודעת, אני ממש לא בסדר. השבוע לא הספקתי כלום, לא ניצלתי את המכירה בחנויות, ולא הלכתי עוד להסתפר, והבית ממש מוזנח". ובדרך זו, אמר, תוציא את האוויר מבלון הביקורת עוד בתחילת השיחה, ואכן, האחיות הכינה רשימה ארוכה,

בטרם ניגשה לטלפן לאחותה בלוס-אנג'לס, אך למרבה הפתעה לא נדרש שה לה כלל, כי השיחה נסבה על נושאים אחרים לגמרי. אחותה שבמרחקים חשה, כנראה, בהחלטיות של אחותה, ולא העירה אף הערה ביקורתית.

מיכל סיפרה לנו את הסיפור בתחילתה של הפגישה, כדי להרגיש לנו שהצד השני יבין שהרברים לא היו עוד כמו שהיו קודם לכן.

ואז שאלה אותנו איזה אסוסיאציות יש לנו מהמושג "מאבקי-כוח". ההורים אמרו שזו מילחמה, כאשר הילד אינו מוכן לשמוע בקול הוריו, כשאחר שולט על האחר, וכאשר יש צורך לקבוע איך יתנהלו הרברים, מי חזק יותר.

מיכל ביקשה שניתן דוגמות למאבקי-כוח. אמא אחת אמרה שהילד שלה נוהג לשתוק, להתעלם: "אני יכולה לומר לו משהו 10 פעמים והוא מתעלם. אני מרי גישה כאילו אני נתקלת בקיר אטום". מיכל אמרה במיטה כלילה יכולה לנבוע מי מאבקי-כוח, כאילו הילד אומר להוריו: "במשך היום אתם יותר חזקים ואתם שולטים בי, אבל כלילה אני יותר חזק, אני אשתין עליכם, ואראה לכם שאין לכם שליטה עלי".

היא אמרה שלעיתים הרטבה כלילה מיוערת להשגת תשומת-לבבית, ר' שיש להבחין בין השניים — מישאלה לתשומת-לבבית.

אבא אחד אמר שהוא אומר לבן שלו לסדר את החדר שלו, ואוסר עליו לצאת מהחדר עד שהחדר מסודר. "או הוא נכנס לחדר, אבל לא מסדר אותו. והוא יכול להיות שם אפילו שעות". מיכל אמרה שזו דוגמה טובה. שה ילד נכנס לחדר כי מחייבים אותו, אבל הוא מוכיח את כוחו בכך שאינו מסדר. והוא כאילו אומר לעצמו: "אני אראה לכם מי יותר חזק, אני אראה לכם שאתם לא תקבעו לי".

הילד, אמרה מיכל, אינו רוצה ואינו מרגיש שהוא יכול להרשות לעצמו להיות מוכן לאורך כל הדרך. לילדים יש דרכים שונות להיאבק ולהשתמש בכוח. הם, למשל, עושים דווקא, וזה יכול להתחיל בגיל צעיר מאוד. אמא מנסה לנעול לבתה את הנעליים, והבת מקשה את הרגל, עושה

אל תלחם בילד!

חיים שלהם, כדי לזכות ביחסים, כפי שהם מבינים אותם. למשל, לנצח במאבקי-כוח.

לרוגמה, יש הורים שמאוד חשוב להם שהילדים יהיו לבושים כמו בחלון ראווה, למרות שהילדים אינם רוצים בכך. הורים כאלה עושים לפעמים את כל המניפולציות שבעולם, כדי "לשכנע" את הילדה להתלבש כמו בובה. יש הורים שחשוב להם מאוד שיל' דיהם יצחצחו את השיניים ערב-ערב לפני השינה. הם לוחצים ומשתמשים בכוחם, והרצון שלהם להשיג מטרה כזאת מוביל למאבקים.

הילד, מצידו, מוכן לסבול כאב-שיניים, מוכן ללכת לרופא-שיניים ר' בלבר שיזכה ביחסים, שיזכה בהתייחדות אליו ערב-ערב. גם העונשים שהוא מקבל בגלל אי-צחצוח שיניים הם בעיניו ניצחון. שהרי המטרה שלו היא לגרום את ההורה לזיכוח.

או השיעורים, המהווים מקור לתיס' כולים ולמאבקים במישפחות רבות. להורה חשוב שהילד יבין שיעורים, כדי שיגיע להישגים. על המיזבח הזה מוכ' נים הורים רבים להקריב את היחסים שלהם עם הילדים. מישפחות, שהיחסים בתוכן היו נפלאים, נתקלות בבעיות כשהילדים מגיעים לבית-הספר ונושא השיעורים הופך בעייה.

במאבקי-כוח לא חשוב מי מנצח — לפעמים ההורים, ולפעמים הילדים — אבל יש להם תוצאה אחת ברורה ובי טוחה: היחסים מתקלקלים. לכן כדאי להימנע מראש מלהיכנס למצבים שמהם לא יודעים איך לצאת.

כלי כזה יכול להיות, למשל, שתי קה, או מחלות, כל מיני סוגים של כאב בים שאין להם מקור ברור, או הרטבה כלילה.

עניין המשמש ילדים רבים כמאבקי-כוח (או להשגת תשומת-לבבית) הוא השיעורים. זה קורה כשהורים השיעור רים מהווים דבר בעל חשיבות ראשונה. ילד כאילו אומר לעצמו: "אני צריך להיות שייך למישפחה. אין לי מקום אחר בעולם. אם לא מצאתי דרך חיובית לעשות את החיים נעימים — עליידי תרומה ושיתוף פעולה — אני חייב למצוא דרכים אחרות. אני מוכן אף לספוג מכות, עונשים והשפלות. אני מוכן להיות מובס, מדי פעם, לשלם מחיר כבד, ובלבד שאשיג לעצמי מקום במישפחה".

אחר-כך הוא יוצא עם המחשבות האלה לעולם, וכך הוא מתנהג גם מחוץ לבית, בגן ובבית-הספר. גם שם הוא רוצה להכתיב את התנאים שלו לאחי רים בכוח, וכשזה לא הולך לו זה מגיע לכאסה.

מאבקי-כוח נובעים, לעיתים קרובות, ממטרות חיוביות של הורים, שאותן הם רוצים להשיג אצל ילדיהם ככל מחיר. וכדי להגיע למטרות אלה, מוכנים ההורים, שלא במודע, להקריב את היחסים עם הילדים.

לא להיכנס לעימותים
ה ילדים, לעומת זאת, מוכנים להקריב את הגשמת משימות ה'

שריר, ושום מישחקים עם הנעל לא יועילו — היא לא תיכנס. כל ניצחון כזה של הילד על ההורה משכר את הילד ומתרלק את המאבק הבא.

וכאן יש שתי אפשרויות: או שאתה מנצח, או שאתה מובס. ואם אתה, ההור' רה, מנצח, זה כואב. כי את מי ניצחת? את הבן שלך. ואם אתה מובס, זה משי פיל. גם הילד המובס מרגיש מושפל, והשפלה כזאת מדרבנת כעס. אבל גם כשהילד מנצח, זה מדרבן אותו למאבק הבא.

מוכן לשלם מחיר

מיכל שאלה אותנו לאיזה מסק'נות, לדעתנו, מגיע ילד שגדל באווירה של מאבקי-כוח. אלו הרגשות מלוות אותו.

ילד כזה מרגיש שעליידי כוח משי' גים דברים. הוא מבין שבעולם יש שלי'טים ויש נשלטים, ושברוב המיקרים השליט הוא הגדול והחזק, כי לנו, להר'ים, יש יותר "סמכות" להפעיל כוח, ואנחנו עושים זאת מתוך הנחה שאנח'נו, ההורים, חייבים לנהוג כך.

ילד כזה עלול להתרשם שבעולם יש חזקים וחלשים, שהחזקים הם הגדולים והחלשים הם הקטנים. ואז הילד כאילו חושב לעצמו: "אני חלש בכלים שהגדור' לים משתמשים בהם, לכן אני צריך להיות מתוחכם כדי לנצח, אין לי כלי' נשק כמו של הגדולים, לכן הכלים שלי במאבק צריכים להיות מסוג אחר, אבל העיקר שיהיה להם הכוח להביס".

גבול האלימות

אחרי שהתגברתי על ההלם הראשון, ואחרי ש' התאוששתי מהמוות הפתאומי, ניסיתי בזיכרון רבה לראיין את הקטן ולהבין מה היה, לעזאזל, נושא החיקוי שלו.

מכיוון שאני מחזיקה בבית שום כלי-נשק, חוץ מהמצלמות שלי, מכיוון שגם אצל חבריי הרבים לא נתקלתי בשנים האחרונות בכלי-נשק כלשהם, ומכיוון שגם בין הצעצועים בגן שלו לא מצאתי כלי-נשק, שאלתי אותו.

שם אמר, כמו מובן מאליי: "ראיתי בטלוויזיה חייל עם רובה שירה תך-תך-תך!". האמת היא שנדחמתי, אולי משום שלא הערכת נכונה את כושר-הקליטה של ילד בגילו של שם, אבל אחר-כך חשבתי שבמהלך השנה האחרונה הופיעו, כמעט מדי ערב, על המירקע תמונות האינתיפאדה, והילד ראה בחייו הקצרים הרבה מאוד חיילים יורים, מכים, מתעללים, והרבה מאוד פלסטינים וזרקים אבנים.

הסימן שהנהיגה הטלוויזיה בא להזהיר את ההורים, והם רשאים להחליט אם להתיר לילדיהם לראות את הקטע המשודר או לנמנע מהם לצפות בו. אבל אולי כדאי להנהיג את השיטה גם בכתבות חדשותיות, שבהן מראים קטעי-אלימות קשים, ואז יוכלו ההורים להחליט אם להתיר לילדיהם לראות המציאות הקשה, או לא.

בחודשים האחרונים אימצה הטלוויזיה היש' ראלית לעצמה מינהג מרשתות טלוויזיה אחרות במדינות המערב. זהו אותו סימן קטן, המור' פיע בצידו הימני העליון של המירקע, ושעליו מצויי' רים ילד וילדה בתוך מעגל. הסימן מזהיר את ההורים שהקטע העומד להיות משודר אינו מתאים לילדים — אם בגלל האלימות הרבה שבו, אם משום שהוא עוסק במין חושפני. נוהג חינוכי מאוד.

הסימן מופיע בסרטים ובקטעים מסויימים בס' דרות, כולם תוצרת-חוץ. מעולם לא ראיתי שהסימן הזה מופיע, כאשר על גבי המירקע מוצגים קטעי' אלימות אכזריים, שהם חלק ממהדורות-חדשות, או סרטים דקומנטריים ישראלים.

האם חושב מישוה בטלוויזיה שאלימות בסרט — שהוא, ברוב המיקרים, סיפור פיקציה — מוגעת יותר בנפשם הרכה של ילדינו, מאשר אלימות מן החיים, המצולמת בכתבת-חדשות?

